

REKONŠTRUKCIA HRADU BECKOV 1.

Už niekoľko mesiacov je jednou z najdiskutovanejších tém medzi občanmi – obyvateľmi Beckova projekt rekonštrukcie Beckovského hradu. Väčšine obyvateľov Beckova leží na srdci nielen budúcnosť hradu, ale aj ďalší rozvoj ich obce. To vyvoláva prirodzený záujem o informácie o zamýšľanej rekonštrukcii a o angažovanosti obce pri príprave a realizácii tohto zámeru. S cieľom priblížiť občanom dianie okolo pripravovanej rekonštrukcie hradu redakcia Beckovských novín bude dávať priestor článkom, z ktorých sa občania dozvedia, čo sa doteraz v súvislosti so spomínanou rekonštrukciou udialo, a neskôr prostredníctvom pravidelného spravodajstva budú informovaní o aktuálnej situácii pri jej realizácii. V úvodnom článku sa redaktorka Beckovských novín Mgr. Dana Badžgoňová s otázkami týkajúcimi sa najčastejšie diskutovaných tém medzi obyvateľmi Beckova v súvislosti s pripravovanou rekonštrukciou hradu obrátila na starostu obce Karola Pavloviča a JUDr. Jána Dziana, právneho poradcu obce a iniciátorov projektu rekonštrukcie JUDr. Olivera Baláža, Mgr. Zuzanu Gašičovú, Ing. Jozefa Pamětického a JUDr. Pavla Pospecha.

1. Prvou a jednou z najčastejších otázok je otázka, kedy a kto prišiel s myšlienkou rekonštrukcie hradu a jeho využitia na rozvoj turistického ruchu v obci a jej okolí?

Starosta: Myšlienka rekonštrukcie je veľmi stará, ale doposiaľ nemala konkrétnu podobu ani realizátora. Z môjho pohľadu počiatočným impulzom terajšieho, v súčasnosti už rozvinutého procesu prípravy realizácie projektu rekonštrukcie nášho hradu, bolo stretnutie s JUDr. Balážom, Mgr. Gašičovou, Ing. Pamětickým a JUDr. Pospechom, ktoré sa uskutočnilo na základe ich iniciatívy 10. januára 2007 na pôde obecného úradu. Títo štyria ľudia mi predstavili svoje podnikateľské vízie, zamerané na zvýšenie turistickej a spoločenskej atraktivity obce Beckov, najmä na základe uskutočnenia rekonštrukcie Beckovského hradu, ktorá by vytvorila nové podmienky pre rozvoj turistického ruchu v Beckove a jeho okolí, ktorý by sa v budúcnosti stal významným zdrojom prosperity obce.

JUDr. Baláž: Bolo to prvé, čisto informatívne stretnutie. Pán starosta si vypočul naše námety a informoval nás, že nie sme prví, ktorí ho oslovili s podobnými návrhmi, s ktorými však zatiaľ nemal pozitívne skúsenosti. Napriek tomu našu iniciatívu nezavrhol a požiadal nás o rozpracovanie našich zámerov do konkrétnejšej podoby. Nakoľko je Hrad Beckov národnou kultúrnou pamiatkou, odporučil nám oboznámiť sa s našimi zámermi aj Krajský pamiatkový úrad v Trenčíne a zistiť základné podmienky jeho rekonštrukcie v súvislosti s ochranou kultúrnych pamiatok.

2. Ako vlastne myšlienka rekonštrukcie hradu a rozvoja turistického ruchu ako zdroja prosperity Beckova v budúcnosti vznikla a kto sú jej iniciátori?

JUDr. Baláž: Musím povedať, že naša myšlienka rozvoja turistického ruchu v Beckove, ako zdroja prosperity a rozvoja obce v budúcnosti, vznikla oveľa skôr, ako sa uskutočnila prvá návšteva u pána starostu na Obecnom úrade v Beckove. Jej zrod úzko súvisí s koreňmi časti členov nášho tímu v tomto kraji. Konkrétne, ja som rodák zo Starej Turej, Ing. Pamětický sa narodil a detstvo prežil v Trenčíne a v Beckove má dokonca rodinu zo švagrovej strany. Rodina Mgr. Gašičovej pochádza z neďalekých Piešťan. Tento kraj všetci dôverne poznáme. V mladosti, ale i neskôr, sme pochodili Čachtický, Trenčiansky a samozrejme aj Beckovský hrad. Naše profesionálne a podnikateľské pôsobenie nás zavialo do hlavného mesta a niekedy aj za hranice našej krajiny. Tam sme mali možnosť na niektorých miestach vidieť v Anglicku, Škótsku, Švajčiarsku, ako pri správnom využití prírodných, kultúrnych a historických daností miest alebo regiónov a pri vytvorení priaznivých podmienok pre rozvoj turistického ruchu, sa tento môže stať významným alebo dokonca hlavným zdrojom prosperity a rozvoja obcí, miest i regiónov. Tieto skúsenosti a „živé“ príklady z týchto krajín nás podnietili k myšlienke podniknúť niečo pre rozvoj nášho „rodného kraja“ na báze rozvoja turistického ruchu. Podľa nášho názoru má na to vhodné prírodné danosti a dosiaľ veľmi málo využité bohatstvo historických a kultúrnych pamiatok. V rámci vízie komplexného rozvoja turistického ruchu celého Trenčianskeho kraja, podmienky realizácie ktorej sme mapovali niekoľko mesiacov, sa nám obec Beckov z hľadiska jej polohy vo vzťahu k dopravnej sieti, kultúry jej výstavby (urbanistickej kultúry), blízkosti a dostupnosti hradu v obci, javila ako miesto s najvhodnejšími predpokladmi pre uplatnenie týchto našich predstáv. Na ceste k uskutočneniu

týchto zámerov chceme využiť naše profesionálne skúsenosti a podnikateľské zázemie. Všetci členovia tímu sú partneri a súčasne výkonní členovia zoskupenia spoločností NOREA (so sídlom v Bratislave), pôsobiaci v oblasti právneho a ekonomického poradenstva, leasingu, výstavníctva, marketingu a reklamy. Významná podnikateľská báza tohto zoskupenia je etablovaná aj v Trenčíne, kde v nových podmienkach rozvíja tradície výstavníctva cestou modernizácie bývalého Výstaviska TMM a jeho transformácie na moderné výstavisko EXPO CENTER Trenčín. Úlohou nášho tímu v celom procese prípravy i realizácie nami obci navrhnutého zámeru je riadenie a koordinácia celého procesu prípravy a realizácie projektu rekonštrukcie hradu, zabezpečenie súčinnosti a spolupráce všetkých osôb a subjektov zapojených do tohto procesu a samozrejme celý rad aktivít na podporu získania potrebných finančných zdrojov na realizáciu projektu.

3. Istý čas išli chýry o tom, že vraj obec predala hrad súkromnej firme na realizáciu jej súkromných podnikateľských zámerov. Aká je skutočnosť?

Starosta: Sú to ničím nepodložené fámy. Zo strany členov tímu zoskupenia Norea nikdy takéto návrhy neprišli a ani sme o takejto alternatíve nerokovali.

Mgr. Gašičová: Hrad Beckov je národnou kultúrnou pamiatkou, ktorej vlastníkom je Obec Beckov, a podľa Zákona č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu podlieha osobitnému režimu ochrany, ktorý zahŕňa aj obmedzenia týkajúce sa jej možného predaja. V dôsledku toho je Hrad Beckov prakticky nepredajný. Odhliadnuc od tejto skutočnosti náš tím nikdy neuvažoval s kúpou objektu, akým je Beckovský hrad a ani do budúcnosti s ničím takým neuvažuje.

4. Skutočnosť, že Hrad Beckov je národnou kultúrnou pamiatkou vo vlastníctve obce, si zrejme vyžaduje osobitný prístup k riešeniu realizácie rekonštrukcie hradu. Ako sa to prakticky prejavilo pri príprave projektu?

Ing. Pamětický: Od samého začiatku, následne po predstavení nášho zámeru starostovi obce, sme o našom zámere informovali KPÚ v Trenčíne, osobne sme ho konzultovali s riaditeľkou KPÚ PhDr. Evou Gazdíkovou a ďalšími odborníkmi z tejto oblasti, najmä s Ing. Arch. Bónom, ktorý sa dlhodobo venoval pamiatkovému výskumu a problematike sanácie a rekonštrukcie Beckovského hradu, s Ing. Kohútom, autorom štúdie o statike objektov hradu a s odborníkmi, ktorí riešili statické zabezpečenie hradného brala. Snažili sme sa hľadať riešenia na jednej strane rešpektujúce náročné kritériá ochrany kultúrnych pamiatok, na druhej strane zodpovedajúce reálnym technickým a finančným možnostiam realizácie rekonštrukcie, ako aj požiadavkám vyplývajúcim z užívateľnosti objektov hradu verejnosťou.

Mgr. Gašičová: Keďže vlastníkom hradu je obec, všetky naše návrhy a s nimi spojené formálne kroky, alebo dokumenty sme predkladali a konzultovali nielen so starostom obce, ale sme ich oficiálne prezentovali obecnému zastupiteľstvu, ktoré ich pripomienkovalo a po zohľadnení pripomienok obecného zastupiteľstva i schvaľovalo. Tento postup sa samozrejme uplatňuje trvale. Obec z titulu svojho vlastníctva je taktiež jediným oprávneným subjektom vo všetkých formálnych a právnych úkonoch vo vzťahu ku všetkým subjektom, orgánom a inštitúciám, ktoré vstupujú nejakým spôsobom do procesu prípravy a realizácie projektu, vrátane procesu získania a použitia finančných zdrojov na realizáciu projektu.

Starosta: Mnoho občanov Beckova si uvedomuje potrebu rekonštrukcie hradu, aby sa zachoval aj pre budúce generácie, no súčasne ich zaujíma podoba hradu po rekonštrukcii, ako sa bude užívať a aký to bude mať prínos pre obec. Poslanci obecného zastupiteľstva sú preto zapojení do procesu prípravy i realizácie projektu rekonštrukcie, posudzujú a schvaľujú predkladané návrhy vo väzbe na zabezpečenie záujmov a perspektívneho rozvoja obce Beckov.

5. Rekonštrukcia hradu ako je Beckov je určite finančne veľmi nákladná záležitosť. S akými zdrojmi sa uvažuje na prefinancovanie tohto zámeru?

JUDr. Baláž: Nami navrhnuté riešenie prefinancovania zámeru rekonštrukcie Beckovského hradu spočíva vo využití jedinečnej a podľa môjho názoru v budúcnosti neopakovateľnej možnosti získania zdrojov z prostriedkov fondov Európskej únie a z tzv. Nórskeho fondu. Vzhľadom k stanoveným limitom možného čerpania týchto fondov a ďalším podmienkam pre ich poskytnutie sme v záujme pokrytia celkovej potreby zdrojov na realizáciu rekonštrukcie hradu a s ňou spojených nevyhnutných investícií celkový zámer rozdelili do troch projektov: Projekt

rekonštrukcie a obnovy Horného hradu, Projekt rekonštrukcie a obnovy Muzeálneho (dolného) nádvoría a Projekt - Infraštruktúra. Prefinancovanie Projektu rekonštrukcie Horného hradu, ktorý zahŕňa objekty Severného paláca, Stiborovho paláca, Kaplnky a Horného nádvoría sa usilujeme zabezpečiť prostredníctvom čerpania prostriedkov z tzv. Nórskeho fondu, kde projekt predpokladá čerpanie v objeme cca 4 mil. EUR. Na prefinancovanie projektu Rekonštrukcia a obnova Muzeálneho nádvoría, ktorý zahŕňa Delovú baštu, obnovené objekty na účely múzea, technického a sociálneho zázemia na Dolnom nádvorí a projektu Infraštruktúra, ktorý zahŕňa inžinierske siete, komunikácie, parkovisko, hygienické zariadenia, čakáreň pre návštevníkov mimo areálu hradu a kyvadlovú dopravu na hrad, vyvíjame úsilie na získanie prostriedkov z fondov Európskej únie. Prostriedky z týchto fondov sa však môžu čerpať maximálne do výšky 95% tzv. oprávnených nákladov projektu, t. j. prefinancovanie zostávajúcich 5% musí obec zabezpečiť z vlastných zdrojov alebo z úveru. Pri Projekte Rekonštrukcia a obnova Muzeálneho nádvoría to predstavuje objem cca 2,5 mil. EUR, pri Projekte Infraštruktúra cca 1,5 mil. EUR. Spolu teda maximálne cca 4 mil. EUR, z čoho vyplýva spoluúčasť obce vo výške cca 200 tis. EUR. Treba však uviesť, že žiadateľ o zahraničnú pomoc nemá na pridelenie prostriedkov z uvedených zahraničných fondov právny nárok. Môže ich získať buď v požadovanej výške, v zníženom objeme podľa aktuálnych možností fondov alebo môže nastať aj situácia, že sa prostriedky nepodarí získať.

Starosta: V súvislosti s podmienkou 5 %-nej finančnej spoluúčasti obce sa objavujú diskusie o možnom riziku, ktorému sa obec vystavuje z titulu neistoty získania finančných zdrojov na realizáciu už spracovaných projektov. K týmto úvahám treba povedať, že ani podľa ekonomickej teórie a ani v ekonomickej praxi nie je možné získať významnejší objem peňažných prostriedkov bez akéhokoľvek rizika. Zo skutočnosti, že obec Beckov je vlastníkom národnej kultúrnej pamiatky Hrad Beckov, vyplýva pre obec však aj zodpovednosť za stav a zachovanie tejto historickej pamiatky pre budúce generácie. Vzhľadom na veľkosť, resp. malosť rozpočtu obce je jasné, že prostriedky, ktoré môže obec z tohto rozpočtu vyčleniť na práce na hrade, nestačia ani na opravy, nevyhnutné na zabránenie pokračujúcemu rozpadu hradných múrov a ďalších objektov hradu. Je teda na vedení obce, či využije historickú príležitosť možnosti získania finančných zdrojov rádovo v stovkách miliónov Sk s istým rizikom, alebo zvolí pohodlnejšiu, bezrizikovú cestu, bez šance získania významnejšieho objemu finančných zdrojov na rekonštrukciu hradu. Pri druhej alternatíve však problém zháňania zdrojov na rekonštrukciu hradu len odložíme o nejaký čas a vystavujeme sa hrozbe ďalšej deštrukcie hradných múrov a objektov hradu. V súvislosti s doteraz vynaloženými prostriedkami zo strany obce na tento zámer musím uviesť, že boli použité výlučne na úhradu nevyhnutných administratívnych výdavkov a nákladov na spracovanie projektovej dokumentácie, ku ktorej už máme aj právoplatné stavebné povolenia na všetky tri projekty. Dosiaľ neboli žiadne finančné prostriedky obce použité na úhradu nákladov alebo odmeny členom tímu zoskupenia Norea za ich doterajšie aktivity súvisiace so zámerom a ani do budúcnosti obec s takým niečím neuvažuje.

6. Významnú pozornosť i negatívne reakcie niektorých občanov vyvolalo založenie záujmového združenia Beckovský hrad, konkrétne 40 %-ný členský podiel obce v tomto združení, ako aj uzavretie Zmluvy o nájme, podľa ktorej vraj obec prenajala areál hradu súkromnej firme na 50 rokov za ročný nájom 1 Sk. V prípade Združenia sa šíria obavy z diktátu súkromnej firmy a nemožnosti obce obhajovať svoje záujmy, v prípade nájmu zas využívanie areálu hradu súkromnou firmou na dosahovanie svojich ziskov za 1Sk nájomného ročne. Aké sú teda podmienky zakotvené v zmluvách a aká je skutočná pozícia obce, vyplývajúca z týchto zmluvných vzťahov?

JUDr. Pospecha: Prvý návrh dokumentov a zmluvy bol predmetom konzultácií a jednaní medzi zmluvnými stranami, najmä predmetom jednaní a pripomienkovania zo strany obecného zastupiteľstva. Ďalej nasledovalo zapracovanie pripomienok a pozmeňovacích návrhov, vrátane pripomienok a návrhov JUDr. Dziana, právneho experta obce. Za obec zmluvy samozrejme schvaľovalo obecné zastupiteľstvo. Isteže, niektoré zmluvné podmienky sú výsledkom kompromisov, sledujúcich zabezpečenie záujmov akceptovateľných obidvoma zmluvnými stranami. Z obsahu zakladateľskej zmluvy združenia Beckovský hrad vyplýva funkcia združenia

v etape prípravy a realizácie projektu ako „poradensko-servisná“ a v etape po ukončení rekonštrukcie ako „prevádzková“ - teda nijako sa netýka vlastníctva hradu, kde ako vlastník vystupuje výlučne obec. Podiel obce v združení vo výške 40 % sleduje zabezpečenie kontinuity bežných podnikateľských aktivít a realizácie dlhodobějších zámerov, kde rozhodujúca váha je na zoskupení Norea. Na všetky významnejšie rozhodnutia je však v zmysle schválených stanov združenia potrebná 2/3 väčšina všetkých hlasov – teda bez obce sa rozhodnutie prijať nedá. Trvalé zabezpečenie záujmov obce je riešené i spoločným podpisovaním za združenie oboch štatutárnych zástupcov združenia, z ktorých jeden je vždy starosta obce.

JUDr. Dzian: Spomínané postoje k združeniu a nájomnej zmluve zrejme vychádzajú z veľmi nepresných, alebo chybných informácií o ich obsahu a podmienkach. Predovšetkým, zmluvným partnerom obce ako vlastníka a prenajímateľa hradu, a teda nájomcom, nie je „súkromná firma“, ale práve záujmové združenie Beckovský hrad, ktorého je obec účastníkom. Predmetom dlhodobého 50-ročného nájmu za 1 Sk ročne nie je celý areál hradu, ale len vybrané objekty horného hradu, v ktorých sa uvažuje vyslovene s podnikateľsky zameranou prevádzkou. Prenájom ostatného areálu hradu je riešený zmluvou o budúcej zmluve s východiskovou dobou prenájmu 5 rokov. Výška nájomného je odvodená od nákladov obce na správu hradu s 20 %-ným navýšením v prospech obce. V zmluvách je zakotvený celý rad ďalších podmienok a povinností pre nájomcu. Najvýznamnejšou je povinnosť reinvestovať časť zisku do údržby, rekonštrukcie a obnovy areálu hradu. Nájomca, ktorým je v oboch prípadoch združenie Beckovský hrad, môže vybrané priestory dať do užívania iným podnikateľským subjektom na ich komerčné aktivity v súlade so zámerom revitalizácie hradu, čo predstavuje v budúcnosti nové príležitosti pre podnikateľov z obce a jej okolia.

Starosta: Musím zdôrazniť, že o zámere rekonštrukcie, jej podobe a uskutočnení ako aj výške finančných prostriedkov, ktoré obec do projektu rekonštrukcie investuje, rozhoduje výlučne obecne zastupiteľstvo. Naši partneri z tímu zoskupenia Norea nám len výrazne pomáhajú pri naplňovaní tohto zámeru, ktorý obecné zastupiteľstvo schválilo a treba povedať, že jednomyselne.

Ďakujeme za informácie pre BN č. 5/2008 (rozhovor sa uskutočnil 15.10.2008) – pokračovanie v BN č.1/2009.